

Asia: VN/18534/2020

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi Saavutettavuuskirjasto Celiasta - työryhmän raportti

Saavutettavuuskirjasto Celian asema ja tarkoitus (1 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Näkövammaisten Kirjastoyhdistys ry:n mielestä on tärkeää se, että näkövammaiset on mainittu lakitekstissä erikseen kohderyhmänä ja ennen muita erityiskirjasto Celian palveluihin oikeutettuja käyttäjiä. Muiden lukemisesteisten kohtaamia saavutettavuusongelmia mitenkään väheksymättä painetun tekstin lukeminen on vaikeaa tai kokonaan mahdotonta lähes kaikille näkövammaisille ihmisille.

Kirjastopalveluiden mainitseminen ennen saavutettavuusasiantuntijuutta on hyvä. Celia on ainoa toimija, joka Suomessa on erikoistunut näkövammaisille tarkoitettuihin kirjallisuuden lainauspalveluihin. Saavutettavuustyötä tekevät myös monet muut tahot.

Kirjaston tehtävät (2 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pykälässä mainittu tehtäväluettelo korostaa Celian tehtävää nimenomaan kirjastona, mikä on kannatettavaa. Jatkossa kirjaston pitää perustehtävänsä mukaisesti huolehtia siitä, että kotimaisen ja maailmankirjallisuuden ns. klassikkoteokset, jotka ovat osa yhteistä kulttuuriperintöämme, ovat löydettävissä Celian kokoelmista hyvälaatuisina tuotteina. Lainattavat aineistot pitää välittää mahdollisimman täydellisinä saavutettavassa muodossa. Esimerkiksi äänikirjoissa tulee olla luettuna myös viite- ja lähdeluettelot, henkilöhakemistot ja kuvat kuvailutulkattuna.

Maksuttomuus (3 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Käyttösäännöt sekä käyttö- ja lainauskielto (4 § ja 5 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Yhteistyö, johtokunta, johtaja ja Braille-neuvottelukunta (6 §-9 §)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kohdassa on listattu keskeiset julkiset sekä kirjasto- ja opetusalan yhteistyötahot. Esim. käyttäjäkuntaa edustavien tahojen kanssa Celia voi tehdä yhteistyötä, mutta mielestämme tämä muotoilu ei takaa YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen "ei mitään meistä ilman meitä" -periaatteen toteutumista. Käyttäjäkuntaa edustavat tahot tulisi rinnastaa samanarvoisiksi kohdassa mainittujen yhteistyökumppanien kanssa. Palveluiden loppukäyttäjien edustus on taattu asetuksessa, mutta se ei vielä riitä takaamaan vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumista.

Kannatamme lämpimästi Braille-neuvottelukunnan aseman määrittämistä lakitasolla. Pistekirjoitus on edelleen käytännössä ainoa täsmällinen tapa sokeille kirjoittaa ja lukea näkevien printtikirjoitusta. Braille-neuvottelukunnan tehtävä oppimateriaalien kehitystyössä on myös todella tärkeä.

Virastolle ehdotettu uusi nimi: Saavutettavuuskirjasto Celia

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotettu nimi ei ole paras mahdollinen. Se kuvaa kohtuullisen hyvin kirjaston tarkoitusta ja käytännön toimintaa, mutta saattaa aiheuttaa sekaannusta. Koska saavutettavuuskysymykset ovat niihin liittyvien lakiuudistusten myötä nousseet viime vuosina vahvasti esille, on olemassa vaara, että kirjaston oletetaan pelkästään jakavan saavutettavuuteen liittyvää tietoa. Näkövammaisten ja muiden lukemisesteisten hyödyksi tarjottavat kirjastopalvelut eivät ilmene ehdotetussa nimessä. Lainauspalvelut ovat kuitenkin Celian ydintehtävä.

Muita huomioita hallituksen esityksestä:

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Hanski Merja
Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry